

**ПРОБЛЕМИ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС**

Фінансово-економічна криза в Україні, ускладнена необхідністю витратити значні кошти на сферу охорони здоров'я через пандемію COVID-19, зумовлює важливість забезпечення надходжень до державного бюджету, зокрема за рахунок митних платежів. Сфера митних відносин характеризувалася наявністю корупційних ризиків, пов'язаних з ухиленням від сплати митних платежів, у тому числі з урахуванням прогалин і суперечностей митного законодавства в аспекті правового регулювання митних режимів. Обраний Україною як стратегічний напрям державної політики шлях адаптації національних правових актів до законодавства Європейського Союзу покращив загальну ситуацію, але деякі проблеми все ж присутні.

У зв'язку з лібералізацією міжнародної торгівлі та зменшенням ролі тарифних заходів регулювання, особливого значення набуває сьогодні застосування державами нетарифних інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Класифікаційна схема, розроблена Секретаріатом ГАТТ ще на початку 70-х років, налічує більше ніж 800 видів нетарифних заходів та об'єднує їх у 6 основних категорій: 1) пільги місцевим виробникам та споживачам продукції. 2) експортні субсидії. 3) компенсаційні мита. 4) державні закупівлі. 5) торговельні операції державних підприємств. 6) інші заходи щодо обмеження торгівлі [1].

Перелік методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні є значно вужчим порівняно з розвинутими європейськими країнами. До нетарифних бар'єрів в Україні можна віднести митні процедури та формальності, які можуть потенційно необґрунтовано заважати при перетині кордону товарами та транспортними засобами. Використання нетарифних обмежень є неоднаковим у різних секторах економіки, що пов'язано як з технічними, так і економічними причинами [2].

Одним із інструментів нетарифного регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності є квоти, які являють собою кількісні

обмеження експорту й імпорту товарів. Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» використовується п'ять релевантних квот: квоти глобальні; квоти групові; квота експортна (імпортна), квоти індивідуальні, квоти спеціальні [3].

Саме існування тарифних квот на ввезення певних товарів з України стало суттєвою перешкодою та причиною зменшення переваг від запровадження зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Додатковим нетарифним бар'єром для українських експортерів в країні ЄС є також механізм адміністрування тарифних квот.

Адміністрування тарифних квот ЄС здійснюється відповідно до статей 308a, 308b і 308c Регламенту (ЄЕС) № 2454/93, що встановлює правила для реалізації Митного кодексу Співтовариства (додаток 5), та статті 184 Регламенту (ЄС) № 1308/2013 (додаток 6). Відповідно до законодавства ЄС, адміністрування тарифних квот здійснюється за двома принципами: «перший прийшов – перший обслуговується» та через систему імпортних ліцензій AGRIM.

Якщо тарифні квоти ЄС надані згідно з принципом «перший прийшов, перший обслуговується», то оформлення ввезення товару в рамках тарифної квоти відбувається в залежності від наявності невикористаного залишку відповідної квоти на момент подачі супровідних документів. При чому першим оформлюється той товар, супровідні документи до якого надійшли першими [4].

Принцип адміністрування тарифних квот через систему імпортних ліцензій є більш складним та передбачає наявність певних процедур. Тобто ініціатива на постачання продукції в даному випадку походить від імпортера держави – члена ЄС, який подає запит на видачу ліцензії на ввезення товару в межах тарифних квот у відповідний період часу, оформлюючи необхідні документи [1].

Отже, потреба в диверсифікації заходів регулювання зовнішньої торгівлі України, яка виникає на тлі поглиблення зовнішньоекономічних відносин та активного міжнародного товарообміну, задовольняється застосуванням в системі міжнародної торгівлі більш ефективного і гнучкого протекціонізму, основу якого складають нетарифні інструменти регулювання.

Джерела:

1. Сидоренко В. В. Класифікація заходів нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 93–100.
2. Панасейко І. М., Губа М. О. Проблеми нетарифного регулювання

- зовнішньоекономічної діяльності в умовах дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. *Бізнесінформ*. 2017. № 2. С. 50–54.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 15 серпня. 2020 р. № 959-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
 4. Вільна торгівля з ЄС. Тарифні квоти в рамках вільної торгівлі з ЄС. Міністерство економічного розвитку України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=6b5885b5-24c5-4b77-8eb1-bf9c2b03b80e>.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коренюк О. О.